

Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru

D.A. Başvurusu

Başvuru Numarası: 2019/2651 **Karar Tarihi:** 21/9/2023

BİRİNCİ BÖLÜM - KARAR

Başkan: Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler: Muammer TOPAL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE

Raportör: Mücahit AYDIN

Başvurucu: D.A. (Gizlilik Talebi Kabul)

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda avukat ile telefonla görüşmeye izin verilmemesi nedeniyle haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 6/4/2017 tarihinde tutuklanarak Akşehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirilmiş, 12/4/2018 tarihinde Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) suçundan 9 yıl 5 ay 12 gün hapis cezasına mahkûm edilerek tutukluluğunun devamına karar verilmiştir. Başvurucu mahkûmiyet kararına karşı istinaf yoluna başvurmuştur.

3. Başvurucu 11/12/2018 tarihli dilekçesinde avukatının Bursa'da ikamet ettiğini ve aradaki mesafe nedeniyle her zaman infaz kurumuna gelmesinin mümkün olmadığını, savunmasıyla ilgili avukatıyla görüşmek istediğini belirterek dinleme ve kayıt işlemi yapılmaksızın haftada bir kez avukatıyla telefon görüşmesi yapmayı talep etmiştir.

4. Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Başkanlığı kararında 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (mülga) Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 84. ve 88. maddelerine yer vererek hükümlü ve tutukluların avukatları ile telefon görüşmesi yapmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle başvuru talebini reddetmiştir. Bunun üzerine başvuru infaz hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunmuştur. İnfaz hâkimliği ret kararındaki gerekçeleri tekrar ederek kararda herhangi bir usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle şikâyet başvurusunu 19/12/2018 tarihinde reddetmiştir. Başvurucunun bu karara karşı yaptığı itiraz ise ağır ceza mahkemesince kararın usul ve yasaya uygun olduğu belirtilerek 25/12/2018 tarihinde reddedilmiştir.

5. Başvurucu nihai hükmü 28/12/2018 tarihinde öğrendikten sonra 18/1/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurucunun istinaf talebi bireysel başvuru incelemesi devam ederken 20/2/2019 tarihinde esasın reddedilmiştir. Bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu üzerine Yargıtay 6/11/2019 tarihinde bozma kararı vermiştir. Başvurucu devam edilen yargılama sonucu 16/12/2020 tarihinde 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Söz konusu mahkûmiyet kararına ilişkin kanun yolu incelemesi devam etmektedir.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuru talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu; mevzuatta avukatla telefon görüşmesini yasaklayan bir hüküm bulunmadığını, buna karşın başka bir şehirde ikamet eden avukatıyla telefon görüşmesi yapma talebinin idarece ve derece mahkemelerince hiçbir gerekçe

gösterilmeden reddedildiğini, devam eden yargılamasında savunma hakkının engellendiğini, infaz kurumunca diğer mahpusların benzer taleplerinin kabul edildiğini belirterek adil yargılanma hakkının, haberleşme hürriyetinin ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca başvuru, isminin kamuya açık belgelerde gizlenmesi talebinde bulunmuştur. Bakanlık görüşünde ilgili mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi içtihadına yer verilerek ihlal iddialarının incelenmesinde anılan hükümler ve içtihat ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvuru, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvuru, haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Başvurucunun devam eden ceza yargılamasında savunması için avukatıyla telefon görüşmesi yapma talebinin reddedilmesi suretiyle telefonla haberleşme hakkının kısıtlanmasının haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğu kanaatine varılmıştır (benzer yönde bkz. A.İ, B. No: 2017/16005, 11/12/2019, §§ 40-44; *Hacı Serhat Karanlı*, B. No: 2017/19534, 18/6/2020, §§ 36-40; *Kadir Kırmacı*, B. No: 2017/25975, 18/6/2020, §§ 37-41).

13. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 22. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi *Mehmet Koray Eryaşa* kararında, yukarıda anılan ilkeler hatırlatıldıktan sonra 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da ve 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı

Resmî Gazete’de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’te tutukluların müdafisi ile telefonla görüşemeyeceğine dair bir hüküm bulunmadığı, 5275 sayılı Kanun’un 114. maddenin (5) numaralı fıkrasındaki açık düzenleme karşısında asıl olanın bir tutuklunun müdafisi ile haberleşmesinin hiçbir suretle engellenmemesi ve kısıtlanmaması olduğu ve haberleşmenin kapsamının telefonla iletişimi de içereceği hususunun 5275 sayılı Kanun’un 66. maddesinde kabul edildiği vurgulanmıştır. Kararda; 5275 sayılı Kanun’un 66. maddesi ve 114. maddesinin (5) numaralı fıkrasındaki düzenlemeler karşısında tutukluların avukatlarıyla telefon aracılığıyla görüşme haklarının olduğu kabul edilerek anılan hakkın avukat ile görüşmeye yönelik açık bir düzenleme olmadığı gerekçesi ile engellenmesinin kanunilik ilkesini karşılamadığı belirtilmiştir. Sonuç olarak anılan Kanun hükümleri çerçevesinde hükmen tutuklu başvurusunun avukatı ile telefon vasıtasıyla görüşmesinin engellenebilmesi için yeterli bir yasal düzenleme olmadığı ifade edilmiştir (*Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, §§ 63-68; benzer yönde bkz. *A.İ.*, §§ 50-52; *Hacı Serhat Karslı*, §§ 46-48; *Kadir Kırmacı*, §§ 47-49).

15. Ceza infaz kurumunda kalan tutuklu ve hükümlülerin avukatları ile telefonla görüşme taleplerinin güvenliğin ve disiplinin sağlanması, yeniden suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla sınırlandırılmasının mümkün olduğu ancak bu durumda tutukluların öznel durumları gözetilerek belli bir esnekliğin sağlanması, mahpusun sosyal ilişki kurabilmesindeki bireysel yarar ile kamu yararı arasında makul bir dengelemenin yapılması gerektiği söylenebilir. Bununla birlikte tutuklu ile avukatı arasında yüz yüze görüşme, mektup ve benzeri yöntemlerle haberleşme imkânının yeterli bir şekilde sağlanmış olması, ayrıca tutuklunun telefonla görüşme talebinin başvurusunun somut durumu ve talebin nedenleri de gözetilerek ilgili ve yeterli gerekçe ile karşılanması gerekir (*Hacı Serhat Karslı*, § 49; *Kadir Kırmacı*, § 50).

16. Başvurusunun şikâyetinin özü, avukatıyla telefonla görüşme sağlanması yönündeki talebinin reddedilmesine ilişkindir. Başvurucu talebinde avukatının ikamet ettiği ilin ceza infaz kurumuna uzak olmasından dolayı yüz yüze görüşme sağlayamadıklarını ve savunması için avukatıyla telefon görüşmesi

yapması gerektiğini ifade etmiştir. İdarenin avukatla telefon görüşü sağlanması talebinin değerlendirilmesinde ve görüşme gün ve saatlerini belirleme konusunda geniş takdir yetkisi olduğu açıktır. Bununla birlikte başvuru talebinin avukatın mevzuatta telefonla görüşülebilecek kişiler arasında sayılmamış olması gerekçesiyle karşılanmadığı anlaşılmaktadır. Talebin reddine ilişkin kararlarda güvenliğin ve disiplinin sağlanması, yeniden suç işlenmesinin önlenmesi gibi kuruma ve tutukluya özgü koşulları irdeleyen makul sayılabilecek gerekçeler sunulmadığı, yalnızca mevzuatta avukatla telefonla görüşmeyi kapsayacak bir düzenleme olmadığı yönündeki kabulün esas alındığı görülmüştür.

17. Yapılan açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde somut olayda *Mehmet Koray Eryaşa* kararında belirtilen ilkelerden ve sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durumunun mevcut olmadığı, bu bağlamda ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulunan kişilerin avukat ile haberleşme hakkının telefonla haberleşmeyi de kapsadığı, avukat ile telefonla görüşmeye yönelik açık bir düzenleme olmadığı gerekçesi ile haberleşmenin engellenmesinin kanunilik ilkesini karşılamadığı sonucuna varılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle başvuru Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 5.500 TL maddi ile 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran

nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligl Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

C. Haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın bir orneğinin haberleşme hürriyetinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Akşehir İnfaz Hâkimliğine (E.2018/1006, K.2018/1009) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

G. Kararın bir orneğinin bilgi için Akşehir Ağır Ceza Mahkemesi (2018/1214 D.İş) ile Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/9/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.